

ויזרע יצחק

ב"ש	חיפה	ת"א	י"ם
18:42	18:33	18:43	18:25
19:41	19:43	19:44	19:41
20:18	20:20	20:20	20:23

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
 ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

חג הפסח
הפטרה: "בעת ההיא"
טו' ניסן תשס"ט

מערכת "ויזרע יצחק" מאחלת לכל עם ישראל "חג כשר ושמח"

הגיגים לפסח

זוג הפסוזה – הג' זומצות

בתורה ובתפילה מוגדר שמו של החג כ"חג המצות" ואילו אנו, בחיי היום יום, קוראים לחג בשם "חג הפסח". מהו מקור השוני?, לפני כן יש להבין את משמעות ההבדל בין השמות. "חג המצות" מדגיש את העובדה שבני ישראל יצאו ממצרים אל המדבר הגדול ללא צידה לדרך אלא עם מצות בלבד, "שלא הספיק בצקם להחמיץ". "חג הפסח" מציין את הנס שפסח הקב"ה על בתי ישראל בעת שהרג את בכורי מצרים. כעת נבין את ההבדל בקביעת שם החג שהוא בבחינת "אני לדודי ודודי לי". הקב"ה, בהזכירו את החג, בוחר להדגיש את אמונת בני ישראל ומזכיר את שבחם בזה שהוא קורא לחג "חג המצות" ואילו בני ישראל מעדיפים להדגיש את שבחו של הקב"ה ש"פסח" על בתיים ורואים לחג "חג הפסח".

"אין לשון אלא במים שלנו" (שולחן ערוך "אורח חיים" סימן תנ"ה)

אומר היה הרה"ק רבי יחיאל מאיר מאוסטרובצה זצ"ל: פעמים בשנה הולכים בני ישראל אל הנהר. בראש השנה הולכים הם כדי להשליך לתוכו את עבירותיהם, ובערב פסח כדי לשאוב ממנו מים שלנו. ורמו יש בדבר. שכן בראש השנה עושים הכל תשובה מאימת הדין, תשובה מיראה, ומשליכים את חטאיהם מהם והלאה. אבל בפסח בו נבחרנו לעם סגולה בניסים כה רמים, זהו הזמן לתשובה מאהבה, ובתשובה מאהבה הרי הזדונות נעשות לזכויות - לכן חוזרים אנו אל הנהר כדי לאסוף משם את העוונות שהשלכנו, ולהפכן לזכויות מזהירות.

"רבה כצמחו העדה נתתיך... ואת ערום ועריה" (מן ההגדה)

מה הכוונה "ואת ערום ועריה"? אלא, אפילו כאשר האדם ערום יש לו עדיין מצווה אחת והיא מצוות המילה, כפי שמביאה הגמרא: "בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישרה דעתו לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר: "למנצח על השמינית מזמור לדוד" על מילה שניתנה בשמיני" (מנחות מג:). תוספת המילה "עריה", שהיא מלשון ערוה, מלמדת על בני ישראל במצרים שלא רק שהיו "ערומים מן המצוות" אלא גם "עריה", מילה, לא הייתה להם מצוות מילה. (המלבי"ם בהגדה)

"אין מפתירין אזור הפסוזה אפיקומין" (מן ההגדה)

בפרשת תולדות אומר יצחק לעשו: "בא אחיך במרמה ויקח ברכתך" (בראשית כז' לה) ופירש רש"י: "במרמה-בחכמה" ונשאלת השאלה איזה חכמה יש כאן? הלא יכול עשו לתת לאביו מהצידה שהכין ולזכות לברכה נוספת. ועוד אומר יצחק לעשו: "מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו, גם ברוך יהיה" (בראשית כז' לג). מה משנה אם אכל וכמה אכל, הלא העיקר הוא שברכו, וגם ברוך יהיה. אלא, על מה שאמרה רבקה ליעקב "וקח לי משם שני גדיי עיזים" (בראשית כז' ט), אומר רש"י "וכי שני גדיי עיזים היה מאכלו של יצחק? אלא פסח היה, האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים", "ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה" (בראשית כז' יז), הלחם היינו המצה, לחם עוני, "ויגש לו ויאכל, ויבא לו יין וישת" (בראשית כז' כה), הוא היין לארבע כוסות. לכן, כאשר בא עשו מצידו, אמר לו יצחק אבינו שלא יוכל לאכול כלום ממתעמיו ולברכו, מכיון שכבר **אכל מכל**, היינו שאכל את הפסח על השובע, והדין הוא ש"אין מפתירין אחר הפסח אפיקומין" וזו היתה חכמתו של יעקב.

לעילוי נשמת: יעקב בן חמו בר עיישא ז"ל שמעון בן חמו בר אסתר ז"ל

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
 יצחק בנימין בר שורין ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג ת.נ.צ.ב.ה.
 חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

אין לעיין בעלון בשעת חתמלח

לא לשמור על קדושת הגליון

שביעי של פסח

הפטרה: "ויאמר דוד"
כא' ניסן תשס"ט

"ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם זומה מימינם ומשמאלם" (שמות יד' כב)
"ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם זומה מימינם ומשמאלם" (שמות יד' כט)

שני פסוקים שלכאורה נראים זהים אך בכל זאת כשמתבוננים רואים הבדל, באחד הקדים "בתוך הים ביבשה" ובשני אמר להיפך "הלכו ביבשה בתוך הים", ועוד, כאן נאמר: "והמים להם חומה" כשהמילה "חומה" כתובה בכתיב מלא בו"ו ובסמוך נאמר: "והמים להם חמה" כשהמילה "חמה" כתובה בכתיב חסר בלא וי"ו? ואכן, במדרש מוסבר שהוא מלשון אף וחימה לפי שהיו ישראל נתונים בדין אם להנצל או אם להטבע עם המצרים. לפי מדרש זה, מסביר ה"כלי יקר" ואומר כי היו בישראל כיתות כיתות, מקצתם צדיקים מקצתם קטני אמנה. כיתת הצדיקים צעדו מיד לעבר הים אף על פי שלא ראו היבשה עדיין מכל מקום האמינו בה ובאו אל תוך הים ורק אחר כך ראו את היבשה עליהם נאמר: "בתוך הים" ולהם היו המים לחומה להגן בעדם. אבל כיתת קטני אמנה, "בנים לא אמוץ בם", לא נכנסו אל תוך הים עד שראו תחילה היבשה ועליהם נאמר: "ביבשה בתוך הים" ולהם היו המים חימה עזה כי היו נתונים בדין אם להנצל או להטבע.

"אז ישיר משה ובני ישראל" (שמות טו' א)

אמרו במדרש "אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע באז חטאתי באז אני מקלסך, באז חטאתי ומאז באתי אל פרעה באז אני מקלסך "אז ישיר משה" (רבנו בחיי)
ויש להבין איזה מין תיקון זה? אלא, לפי בעל "בית הלוי" יש שתי צורות להודות ולשבח על הצלה מצרה: אחת, הודאה על ההצלה מהצער אך עדיף היה לו לא באה הצרה כלל, ודרך אחרת היא הודאה על ההצלה וגם על עצם הצער שהגיע.

הודאת משה ובני ישראל היתה מהסוג השני, עיקר שמחתם היא על היותם הכלי שעל ידו נתגדל כבודו יתברך בזכות הצלתם מיד המצרים ככתוב: "אשירה לה' כי גאה גאה". יוצא איפה שהשירה היא לא רק על ההצלה אלא גם על השעבוד, ללא שעבוד אין גאולה. וכמו שאמר משה על כובד השעבוד "אז" גם בעת ההצלה אומר שירה על אותו "אז". זהו מה שאומר דוד המלך ע"ה: "אודך כי עניתני, ותהי לי לישועה" הודאה גם על העינוי וגם על הישועה.

"ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים" (טו' כא)

נוסח הפסוק מעורר מספר שאלות, הפסוק מתחיל "ותען" איזו שאלה נשאלה שעליה עונה מרים? מרים פונה אל הנשים, אם כך, מדוע כתוב "להם" ולא "להן"? מה מהות הדגשה "סוס ורוכבו רמה בים"? בספר "ילקוט המאמרים" מתואר דו שיח עמוק שהתקיים בין מרים לנשים. כאשר מרים מציעה לנשים לצאת בתופים ומחולות לכבוד ההצלה עונות הנשים היא כי אמנם גם הן ניצלו מעבדות מצרים אך תכלית ההצלה היא קבלת התורה ומאחר והנשים פטורות מלימוד תורה מה להן ולצאת במחול? לכך באה תשובת מרים לנשים "סוס ורוכבו רמה בים" כלומר, זה שהמצרים נענשו וטבעו בים זה מובן היות והם אלה שעינו ושעבדו את בני ישראל אך מה חטאם של הסוסים? מדוע טבעו גם הסוסים בים? אלא חייבים לומר שזה שהסוסים סיעו למצרים לדרוף אחר ישראל, זהו חטאם, ולכן טבעו זאת אומרת מסייע לחוטא דינו כחוטא עצמו. ואם כך במדת פורענות הרי במידה טובה פי כמה וכמה ולכן הנשים אשר מסייעות לבעליהן ללמוד תורה ולקיימה, לכן אמרה "להם", שכן רב כשל הבעל על כן ראויות הן לצאת במחול למרות שפטורות מלימוד התורה. כעין זה ראינו בשיר השירים "לסוסתי ברכבי פרעה דימיתך רעייתי", שלמה המלך מדמה את הסיוע של האשה כסוסה מרכבי פרעה.

החלה ההרשמה לקורס החדש ללימוד טעמי המקרא והפטרה
בנוסח יהדות מרוקן-ספרד. שיפתח, בע"ה, אחר חג הפסח, השעורים יתקיימו
בימי שני בערב בשעה 6⁰⁰ בבית הכנסת "אהל יצחק" רחוב אברבנאל 48 קרית
הרצוג ב"ב. **לפרטים: בן חמו יוסף 052-3268315**
* הקורס מיועד למבוגרים וילדים. * הלימוד הוא ללא תשלום.

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותינו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"
לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהזדרכת ע"ה יוסף בן חמו הי"ו
יום שישי - 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב